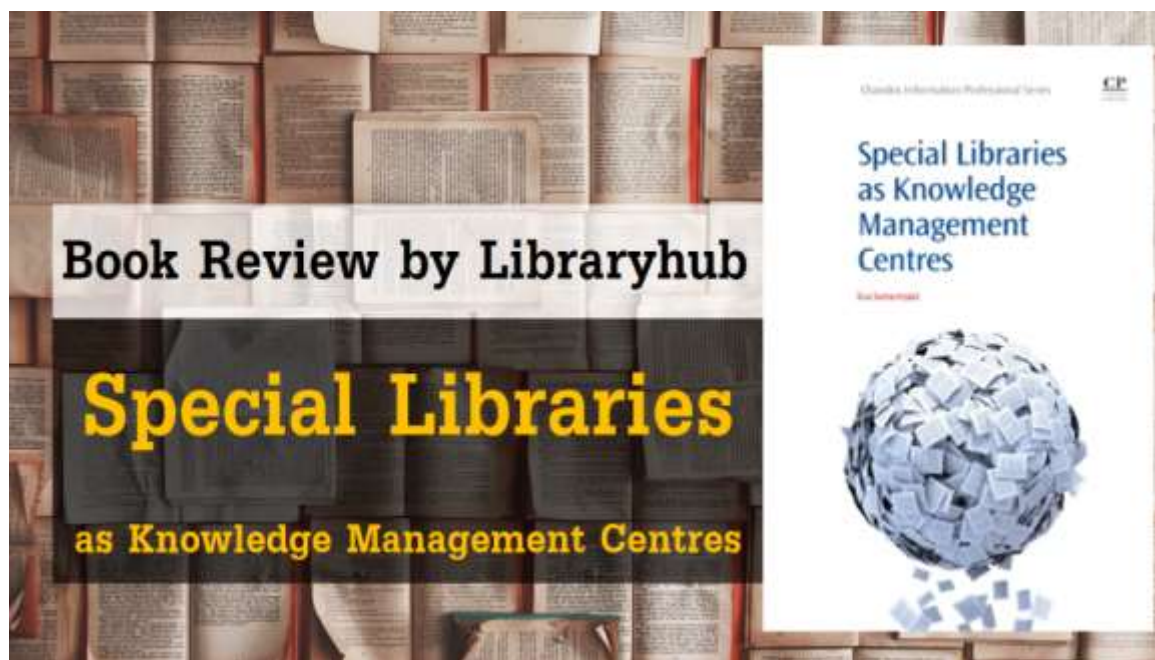

บทความออนไลน์

รีวิวหนังสือ “ห้องสมุดเฉพาะในฐานะศูนย์จัดการความรู้ในองค์กร”

ห่างหายไปหลายวัน วันนี้พอจะมีเวลามาเขียนบล็อกให้อ่านเลยขอเลือกสิ่งที่ยังค้างคา คือ การรีวิวหนังสือในวงการห้องสมุด (วันก่อนที่ผมเปิดโหวตเล่มนี้มาเป็นอันดับสอง)

eBook เล่มนี้ “Special Libraries as Knowledge Management Centres” หรือแปลเป็นไทยว่า “ห้องสมุดเฉพาะในฐานะศูนย์จัดการความรู้ในองค์กร” เป็นอีกเล่มที่ผมอ่านแล้วก็ทำให้ได้แง่คิดดี ๆ หลายเรื่อง และที่สำคัญ

สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ ARIT NPRU

คือ ใกล้เคียงมาก ๆ (ในฐานะของคนทำงานในห้องสมุดเฉพาะเหมือนกัน) สารสำคัญมีอะไรบ้างไปอ่านกันเลย
ครับ

ข้อมูลทั่วไปของหนังสือเล่มนี้

ชื่อเรื่อง : Special Libraries as Knowledge Management Centres

ผู้แต่ง : Eva Semertzaki

ISBN : 9781843346135

ปีพิมพ์ : 2011

จำนวนหน้า : 336 หน้า

Editorial Reviews ใน Amazon ได้กล่าวไว้ว่า

This timely and practical book is recommended for special librarians and those managing corporate information services.

ภายในหนังสือเล่มนี้แบ่งออกเป็น 5 บทดังนี้

บทที่ 1 Special Libraries

บทที่ 2 Knowledge Management

บทที่ 3 Components of a knowledge management system at a special library

บทที่ 4 Implementation of a knowledge management centre at a special library

บทที่ 5 Lessons learned, evaluation, marketing, and the way forward : case studies

เนื้อหาสรุปของแต่ละบท

บทที่ 1 Special Libraries

กล่าวถึงภาพรวมของห้องสมุดเฉพาะ (นิยาม, ภารกิจ, ประวัติความเป็นมา, คนทำงานในห้องสมุดเฉพาะ) โดยใน ส่วนของนิยามห้องสมุดเฉพาะเพื่อให้ชัดเจน ลองอ่านประโยคนี้ดูครับ “The Library that serves business industry and government”

ห้องสมุดเฉพาะ = ศูนย์ข้อมูล (Information Centre), ศูนย์วิจัย (Research Centre), ห้องสมุดบริษัทหรือ ห้องสมุดองค์กร (Corporate/Company Library)

บรรณารักษ์ในห้องสมุดเฉพาะ = Information-resource experts, Information professionals

ลักษณะเด่นของห้องสมุดเฉพาะ ได้แก่ 1) มีหัวเรื่องที่สำคัญเพียง 2-3 เรื่องในห้องสมุดเท่านั้น 2) ให้บริการเฉพาะ กลุ่ม 3) สนับสนุนการทำงานของหน่วยงานต้นสังกัด 4) คนทำงานต้องมีความเชี่ยวชาญเฉพาะเรื่อง — จาก ลักษณะเด่นที่กล่าวมาอาจใช้เป็น Checklist เบื้องต้นก็ได้ว่าห้องสมุดของคุณเข้าข่ายห้องสมุดเฉพาะหรือไม่ นอกจากนี้ภายในบทนี้ยังกล่าวถึงภาพรวมของงานบริการต่าง ๆ ที่ห้องสมุดเฉพาะควรมี เช่น บริการตอบคำถาม และช่วยการค้นคว้า (คล้าย ๆ กับห้องสมุดสถาบันการศึกษา)

สมรรถนะของนักสารสนเทศในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย

1. Managing information organization
2. Managing information resources
3. Managing information services
4. Applying information tools and technologies

ทั้งทำบทยด้วยการวัดผลของห้องสมุดเฉพาะ ซึ่งไม่สามารถวัดได้แบบง่าย ๆ เหมือนห้องสมุดประเภทอื่น ๆ เพราะ หน่วยงานต้นสังกัดมักคาดหวังผลกระทบ(Impact) มากกว่าจำนวนการเข้ามาใช้บริการในห้องสมุด

บทที่ 2 Knowledge Management

เป็นบทที่กล่าวถึงเรื่องการจัดการความรู้แบบเบื้องต้น (นิยาม, แนวคิด, ความแตกต่างระหว่างความรู้ สารสนเทศ และข้อมูล, คุณลักษณะเด่นของการจัดการความรู้)

สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ ARIT NPRU

ลักษณะเด่นของการจัดการความรู้ ได้แก่ 1) เป็นส่วนหนึ่งของการทำวิจัย/การศึกษา 2) เป็นส่วนหนึ่งของการปฏิบัติ 3) เป็นส่วนหนึ่งของการสรุปผล 4) เป็นการเชื่อมโยงเรื่องต่าง ๆ เรื่องอื่น ๆ ที่น่าสนใจของบทนี้ เช่น

10 basic principles of knowledge management

Tacit and explicit knowledge

Agents of knowledge

Knowledge sharing

Personal Knowledge Management (PKM)

บทที่ 3 Components of a knowledge management system at a special library

บทนี้เน้นถึงบทบาทของการจัดการความรู้ในห้องสมุดเฉพาะทาง ซึ่งเรื่องแรก ๆ ที่ต้องทำ คือ การจัดการความรู้เพื่อตอบโจทย์หน่วยงานต้นสังกัด และบรรณารักษ์ห้องสมุดเฉพาะจะต้องทำงานบนฐานของความรู้เท่านั้น (Working with knowledge) ซึ่งจะทำให้เกิดสภาพแวดล้อมขององค์กรแห่งการเรียนรู้

ประเภทของโครงการจัดการความรู้ (KM projects)

- 1) Create knowledge repositories
- 2) Improve knowledge access
- 3) Enhance knowledge environment
- 4) Manage knowledge as an asset

มาดูตัวอย่างการเชื่อมโยงระหว่างห้องสมุดเฉพาะกับการจัดการความรู้กัน เช่น knowledge repositories ใช้ Dspace ในการสร้างก็ได้, คำนี้ถึงเรื่องการเข้าใช้ผ่าน Search Engine, Taxonomy, Intranet, Technology Embedded, OPAC, Record management, Selective Dissemination of Information (SDI), Ask a Librarian Service, สิ่งพิมพ์ที่จัดทำโดยห้องสมุด/หน่วยงาน ฯลฯ

บทที่ 4 Implementation of a knowledge management centre at a special library

บทนี้เน้นการนำมาใช้อย่างเดียว โดยเริ่มต้นจากบรรณารักษ์ในห้องสมุดเฉพาะจะต้องเข้าใจเรื่องการ Feed and Weed (นำสารสนเทศเข้าและคัดสรรสารสนเทศออก) และตามด้วยความสามารถในการ Organising (จัดการ

สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ ARIT NPRU

สารสนเทศ) สิ่งที่สำคัญอีกเรื่องที่ถูกย้ำ คือ ต้องขอการสนับสนุนจากหน่วยงานต้นสังกัดด้วย (ห้องสมุดอยากจัดการอย่างหนึ่งแต่องค์กรแม่อยากทำอีกแบบคงไม่เวิร์ค)

บทนี้ถ้าเป็นไปได้อยากให้อ่านทุกหน้า เพราะไม่สามารถย่อได้เลย เพราะในหนังสืออธิบายได้ละเอียดมากและมีคำที่น่าสนใจเพียบ

บทที่ 5 Lessons learned, evaluation, marketing, and the way forward : case studies

บทสุดท้ายเป็นการเขียนสรุปจากบทที่ 1 – 4 ที่ผ่านมาแต่ได้แทรกเรื่องกรณีศึกษาต่าง ๆ เยอะมาก ซึ่งพออ่านแล้วจะเป็นการทวนชะมากกว่า เช่น สิ่งที่หน่วยงานต้นสังกัดจะได้จากการจัดการความรู้ สิ่งในห้องสมุดเฉพาะจะได้จากการจัดการความรู้

การวัดผล (evaluation) สามารถวัดผลได้จากเครื่องมือซึ่งได้แก่ Surveys, Interview, Satisfaction, ROI, Impact นอกจากนี้ยังสามารถแบ่งมุมมองในการวัดผลได้เป็น 4 เรื่อง ได้แก่ Customer, Process, Innovation, Finance (จริง ๆ อันนี้ผมเรียกว่า BSC หรือ Balanced Scorecard)

การตลาดและประชาสัมพันธ์ (marketing) —> เราอยู่ในยุคของเว็บ 2.0 หรือ ยุคที่ Social Media มีอิทธิพลต่อการรับข่าวสารหรือกระจายข่าวสาร ซึ่งในส่วนนี้จะแนะนำสิ่งที่ควรทำ และสิ่งที่ไม่ควรหลีกเลี่ยง

กรณีศึกษาที่น่าสนใจ

- 1) Central Bank and Financial Institution Librarians' mailing list
- 2) Knowledge Sharing approaches in the United Nations (UN)
- 3) The Knowledge management strategy at the Financial Services Authority

เอาเป็นว่ากรณีศึกษาเน้นเรื่องห้องสมุดด้านการเงิน (เข้ากับของผมเลย)

เอาเป็นว่าก็เป็นหนังสืออีกเล่มที่น่าสนใจดีครับ ปรับเปลี่ยน mindset ผมหลายอย่าง และถ้าคนอ่านเป็นหน่วยงานต้นสังกัด ผมเชื่อว่าเขาจะเข้าใจคนทำงานอย่างเรามากขึ้น และถ้าในมุมมองของคนอื่นที่ไม่ได้อยู่ในห้องสมุดเฉพาะ ผมเชื่อว่าบางเรื่องก็คงสะกิดให้เพื่อน ๆ รู้สึกตัวว่า การวัดผลของห้องสมุดในโลกไม่ได้มีแค่การวัดในเชิงปริมาณเพียงอย่างเดียว

แต่เรื่องหนึ่งที่ผมไม่ค่อยชอบหนังสือเล่มนี้ คือ ไม่มีภาพ หรือ กราฟอะไรใด ๆ ทั้งสิ้น (เน้นตัวอักษรชะเยอะ แฉม หังเรื่องที่เป็น Bullet ต่าง ๆ ก็ไม่ค่อยมีอีก ดังนั้นจับใจความค่อนข้างยากนิดนึง ถ้าเพื่อน ๆ มีเวลาผมว่าค่อย ๆ อ่านก็น่าจะได้สาระมากกว่านี้ครับ

เอาเป็นว่าได้โอเคทีเดียวที่จะเขียนเรื่องการวัดผลของห้องสมุดต่อ เอาไว้ถ้ามีโอกาสคงได้เขียนเรื่องนี้อย่างจริงจังอีกครั้งครับ

ที่มา <http://www.libraryhub.in.th/2019/09/24/review-book-special-libraries-as-knowledge-management-centres/>

